

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Götheborgske

Spionen.

 Lördagen, den 2 Maji, 1767.

Min Herre!

Fast än ofänd tar jag mig likväl den friheten
 at skriva Er til: det band som förenar sin-
 derande tyks gifwa mig någon rättighet härtill.
 Min Herre lär nu märka, at jag räknar mig
 til den delen af Rikets Inbyggare, som idkar
 studier, och jag wil straxt öppna min åstundan,
 som är at i Götheborg få handleda någon be-
 derlig Mans barn.

Edert ämbete är widsträkt, och jag tror mig
 ej sela i den tanken, at jag bäst genom Er kan
 få någon god, och för mig beqvämlig lägenhet
 uppspanad.

Såsom Er aldeles ofänd, fordrar skyldighe-
 ten af mig, at säga hwaruti jag lofwar at ga-
 gna mine läringar. Under flera Academiska år
 har jag haft all möda osparad at förskaffa mig
 grundelig insigt både i Guda-läran och werldslig-
 ga wissheten. Min Herre torde i sin tanke strafs-
 sa min egenkärlek, när jag säger, at jag fått mis-
 S
 ne

ne Ledares hederliga witnessbörder om grundelig insigt i flere grenar af dessa widsträkta lärostycken, och jag får, för denna gången, ei vidare bjuda til at öfswertyga Er om sakens riktighet.

Swad språken angår, så har jag i de lärda grublat ifrån yngre åren, och Fransöfkan, hwilken jag efter nogaste reglor lärt, har, wid lediga stunder, waret mit angenämaste tidsfördrif.

Jag wet huru en ledares sinnelag werkar på lärningens hjerta: jag bör derföre, för at ej bedraga, röga mit: den hetta som upeldar en yr ymaling har, hos mig, til större delen blifwet släkt: flyktiga och kärnlösa någon hafwa aldrig fallit i min smak: sinnet har fordrat mera skötsel än krogen, och när jag öfswergaf lefwande, har jag alltid haft största något bland mine döde Auctorer: jag lefwer ibland dem nöadare än Croesus bland alla sina skatter, och önskar aldrig öfswergifwa dem, utan för at, efter några så spilda ögnablik, med så mycket större begär, så rådfråga dem. Min Herre lär häraf lätteligen kunna sluta til min öfriga caractere: et får jag lägga til: jag är fattig, och tror at detta til någon del kan hjälpas genom någon förmögen Götheborgare. Kan I tjena mig uti min begäran sker mig et något emot hwilket jag förblifwer.

Swar.

Svar.

Min Herre!

Förlåt at jag uti Spionen både införer och besvarar Ert bref! Detta ödet hafwa flere af mine Herrar Brefsvarlare haft, utan at förtörnast. Edra egenskaper, om de äro verkliga, hwarom jag ej bör twifla, giwa Er, i min tanke, rättighet til högaktning och förtroende; men min Herre, I blifwen lej lyckelig allestädes. Utan twifwel hafwen I bland Edre lefwande, döde och mulnade Victoror, på sådana ställen tilbragt Er mesta tid, där lärdom, eller grundelig insigt eger företrädet för andra förmåner, och I ären, til åtventyrs, ej nog underrättad om smaken på flera orter. Utan at förringa Eder historiska insigt, wil jag korteligen säga Er war.

En främwarande känner gerna Gøtheborg blott på den ena sidan. En lyckelig belågenhet samt widlöftig och båtande handel göra war stad til en af de ansenligaste i Riket. Smygga gator, prägtiga hus, och kostbara bryggor torde med tiden göra hånne til det andra Amsterdams, om war hushållning liknade Hollendarens: jag undrar därföre ej at min Herre önskar at, åtminstone til någon tid, så wistas här.

Eder upriktighet förbinder mig til en dylik: jag kommer altså nu til war herskande smak.

Vi likne i många delar de öfrige landets invånare; men äro ock i många skiljaktige ifrån dem.

Vi äro, tro mig min Herre, ej dumbjerner, som behöfwa flera år at göra sig skickelige på: det går fortare här at få wett, än på något annat ställe; ännu mer, somlige tyckas likom genom födsforätt blifwet floke, och förständig: men jag får säga Er at en insigt, som de gamle tokarne kallade grundelig, kallas nu pedanterie, och när någon gång pedanten träffas i sällskap pekar man finger, och brukar lufkastor.

Jag bör och ej låta Er wara i okunnighet om, at hos oss finna människor, som ej få lof at tänka: sådant lär förekomma Er nog besynnerligt, och jag wil ej widlöftigt förklara Er detta; men ju rikare, ju djupsinnigare, och ju fattigare, ju förtänktare är man, och detta är ordsaken hwarföre ej desse senare böra tänka.

Men jag kommer närmare til Er begäran: Min Herre wil blifwa Informator. Ufsåtet är godt; men förlåt min upriktighet, när jag uptäcker hos Er alt för stora fel. Först ären I grundeligen lärd: ho, menen I wäl, betas I Er djupa lärdom, och härklöfveri, Er insigt i de gamla och urmodiga språken? tjener detta ännu i allmänna Scholar; intet tjänar det här. Er Fransöska kan komma Er til godo; men efter I förstår hanne i grund, så lie hon

Hon ei här blifwa betalt: några dialoguer af flera Europeiska språk, i minnet fastade, tjente bättre.

Ufwen har jag at påminna emot Edert temperament och sinnelag: den eiden har redan hos Er utstoknadt, som i våra sällskaper, sätter wår ungdom uti en angenäm och behage ig yra. I älsken enslighet och lefwen häst i sällskap med Edra möglade Auctorer! Kan man wäl på sådant sätt wänta annat af Er än at I gören Edre lärningar til tungsinte Theologer, grublande Philosopher och stränge Moralister, hwilke i sin näring skulle swälta ihjäl; då ynglingen, efter wårt upfostrings sätt, mognar då han hoppar ut waggan, och wet redan sättet at konstigt föda sig. Huru skulle icke wåre små spädlemmade, söte och täfte ungar uti Edra händer ömkeligen blifwa omskapade: nej, min Herre, jag afråder Eder, som en wån, ifrån Ert upsat. En ting wil jag säga Er under fyra ögon: man sätter mera wårde på sina pengar, handtering, och öfriga egendom, än på sina barns undervisning: Er födekro är fördenskul en af de magrare. Förlåt mig jag frågar en så lerd Man! hafwen I ej lust at blifwa handelsbeejent? Jag wäntar Ert swar med det första, och förblifwer.

Kundgörelser.

Shuru wäl Kongl. Majestät genom Nådiga Förordning, af den 4 Dec. 1764 påbudit, det

Husbönder och Matmödrar med allt deras Husfolk, Barn, Köpsvänner, Gesäller och Tjenstehjon, af hwad namn och wilkor de wara måga, skola insinna sig wid de wanliga Catechismi Förhören, samt at de Föräldrar, Husbönder och Matmödrar, som utan laga förfall afhålla sig ifrån sådana förhörs bewi stande skola i Städerna så wäl som på landet utgiffwa första gången 4 Öre S:mt, och för hwar och en af deras Barn och Tjenstehjon som sig icke insinna, tu Öre samma mynt; men försumma de sådant andra och tredje resan, fördubblas plikten hwarje gång; dock som icke des mindre Catecheta Årsvärdige och Högwallårde Herr Magnus Westberg, som efter Kongl. Majestäts Allernådigste Förordnande, af den 5 Jan. 1696 uti Domkyrkan härstädes til Stadens Ungdoms undervisning i deras Christendom, håller Catechismi Förhör gemensligen fyra gånger i weckan, då hwar gång en hel Rote til Förhör bör framkomma, deröfwer sig beswårat, at i nästledet år, då med hwar Rote hela Staden öfwer tolf gånaer Catechismi Förhör warit anstaldte, ifrån åtskillige hus der flere Barn och Tjenstehjon äro, icke en enda person någon gång wid Förhören sig inställt; altså har, wid så fatta omständigheter, Magistraten ej kunnat undgå härmed än ytterligare anmoda och förmana Stadens Loff. Borgerskap och samteliga Respective Inwånare wid alla Församlingarna härstädes, det de af nit för den Stora Gudens ära och ömhet

för

för Ungdomens undervisning i Sällighets Lä-
 ran med Christeligt afswar tillhålla sina Barn
 och Tjenstehjon samt deribland åfwem Contoirs
 Bed och Lärrecessar, at flitigt och utan försun-
 melse bivitsta Catechismi Förhören i Domkyr-
 kan, särdeles å de dagar, som, efter sedd kund-
 görelse af Predikostolarne, Koten, hwartil de
 höra, bör framkomma. Och hwad Tjenste-
 hjon i synnerhet beträffar, som för bgrensköt-
 sel och andra angelägna syflor i hushällen alle-
 samman på en gång ej kunna umbäras; så
 böra de med hwarandra i så måtto alternera,
 at de hwar sin gång wid Catechismi Förhören
 sig infinna och således hwar för sig hwart an-
 nat Förhör ofelbart bivitsta; men der någon
 gång hända skulle, at alle Tjenstehjonen woro
 hindrade, bör sådant hos Catecheta då anmä-
 las, och skola de i det stället wid nästa Catechis-
 mi Förhör i Domkyrkan sig inställa: För öf-
 rigt komma Föräldrar och Husbönder för hwart
 Barn och Tjenstehjon, som, efter Catecheta
 til Magistraten för hwarannan månad til in-
 gifwande antekning, i orwångdt mål och utan
 skäligt förfall eacnwilligt försumma Catechismi
 Förhören, at för hwar gång erlägga de här
 öfswanföre utsatte böterna; hwilka böter, til
 Underdånigaste följe af Kongl. Majeståts
 Högstberörde Förordnande genom Magistra-
 tens föranstaltande genast warda utsökte, swa-
 rande Föräldrarna för sina Barn, och Hus-
 bönderna för sit Tjenstefolk, om de dem ifrån
 Catechismi Förhören åfhålla, men när Tjen-
 stefolket

stefolket egenwilligt ute blifwer, då utläggas
Husbönderne böterna och afforta de samma
på Tjenstehjonens lön. Swilket til esterråts-
telse ländar. Göteborgs Rådhus, den 29
April, 1767.

Borgmästare och Råd.

I denna weckan är ifrån Hamburg ankom-
met et litet partie extra godt och friskt Pyrmons-
ter och Bitter watten, som Herr Jacob Gabr.
Brusewitz på Drottningegatan emot billig bes-
talning aflemnar til den som är hogad. Zelser
watten förwäntas alla dagar på samma ställe.

Uppå Stadsens Auctio. s. Kamare kommer
at försäljas, den 5 Maji nästkommande, Fläs-
kan 10 före middagen, en Lina 10 famnar lång,
2 och en half tum tjock i diameter, något
brukad, men kan tjena til ankar-tåg för mindre
Fartyg. Af högade köpare kan Linan beses
uti Herr Peter Ekman's hamn i Masthugget.

Hos Herrar Lars Kähre och Törngren fin-
nes til köps något nyligen inkommet Riga hör-
eller lin-frö af bästa sorten, äfwen et litet partie
ordiniar Hollstenskt ost och Irlandskt smör i sa-
stager.

Om någon åstundar grundelig underwisning
uti Italienska Bokhålleriet, gifwer jag munt-
lig anwiining på Låremästaren.

Framkommer til Catechismi-Förhör: Mån-
dagen Stora Hamnegatans Note. Tisdagen
Köpmansgatans Note. Onsdagen Sillega-
tans Note. Torsdagen Kronhusgatans Note.